

• **OP
VERKENNING**

Les 10 De tijd van vorsten en
ontdekkingen: de nieuwe tijden 1
(deel 1)

CURSORISCH
LEERWERKSCHRIFT 5

Jacques van der Pijl
Jef Pazmany

de tijd van vorsten en ontdekkingen
of de nieuwe tijden 1
van ca.1500 tot ca.1800

Belangrijk voor deze periode zijn de ontdekkingsreizen naar het oosten en naar de Nieuwe Wereld (= Noord-Amerika en Zuid-Amerika). Door deze ontdekkingsreizen leerden de mensen in Europa nieuwe producten kennen. De ontdekkingsreizen werden mogelijk door nieuwe uitvindingen zoals het kompas en het bouwen van een nieuw soort zeilschip.

We leren ook over enkele bekende geleerden en over machtige vorsten in Europa in die tijd.

WS p.38 Kleur de tijdband in groen en vul nr.1 in

① Bekijk de tijdbalk aandachtig.

- a Welke periode bespreken we in deze les? _____
- b Wanneer begint deze periode? _____
- c Wanneer eindigt deze periode? _____

Ontdekkingen en uitvindingen die de wereld veranderen

Lees aandachtig de tekstjes en bekijk de afbeeldingen.

Karel V

Machtige vorsten regeerden over Europa. Ze streden om steeds meer grondgebied. Daarom stuurden ze ontdekkingsreizigers eropuit om nieuw land te ontdekken. (2)

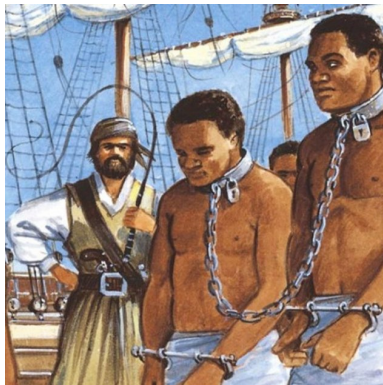

Pedro Alvares Cabral

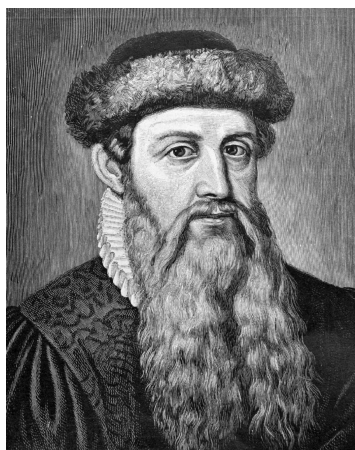

Ontdekkingsreizigers brengen vanuit de gebieden die ze ontdekt hebben enorme schatten aan goud en zilver mee naar Europa. (3)

Miljoenen zwarte inwoners van Afrika werden gevangengenomen. Zij werden naar West-Afrikaanse havens gebracht en van daaruit naar Amerika. (1)

Johannes Gutenberg

Het drukken van boeken veranderde ingrijpend. Gutenberg ontdekte rond 1450 dat je losse metalen letters kon gebruiken om een tekst te zetten. Voor die tijd sneed men een volledige pagina uit een blok hout. Boeken drukken ging nu sneller. (4)

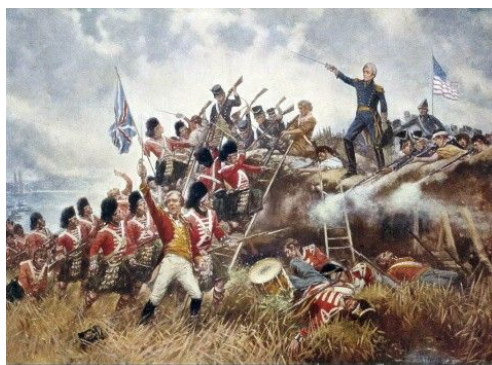
losse metalen letters

de eerste drukpers van Gutenberg

De ridderlegers verdwenen en de vorst had de adel niet meer nodig. Goed bewapende soldaten met vuurwapens vochten voortaan in de Europese legers. (5)

Maak nr.2 op p.38.

② Waar hoort elke tekst bij? Schrijf het nummer op de juiste plaats op de afbeelding.

Miljoenen zwarte inwoners van Afrika werden gevangengenomen. Zij werden naar West-Afrikaanse havens gebracht en van daaruit naar Amerika. (1)

Machtige vorsten regeerden over Europa. Ze streden om steeds meer grondgebied. Daarom stuurden ze ontdekkingsreizigers eropuit om nieuw land te ontdekken. (2)

Ontdekkingsreizigers brengen vanuit de gebieden die ze ontdekt hebben enorme schatten aan goud en zilver mee naar Europa. (3)

Het drukken van boeken veranderde ingrijpend. Gutenberg ontdekte rond 1450 dat je losse metalen letters kon gebruiken om een tekst te zetten. Voor die tijd sneed men een volledige pagina uit een blok hout. Boeken drukken ging nu sneller. (4)

De ridderlegers verdwenen en de vorst had de adel niet meer nodig. Goed bewapende soldaten met vuurwapens vochten voortaan in de Europese legers. (5)

Vul nr.3 op p.38 in. Bekijk de afbeeldingen hiernaast aandachtig.

- 3 Lees de tekst en vul de juiste woorden in.
Kies uit: *de gekozen richting* - *het karveel* - *het kompas* - *het ruim* - *open zee*.

In deze tijd van nieuwe uitvindingen ontwierpen scheepsbouwers ook een nieuw soort zeilschip: *het karveel* . Dit schip was stabiel en goed wendbaar. *Het ruim* van dit zeilschip was bovendien groot, zodat er veel vracht mee heen en terug genomen kon worden. Toen bovendien de Chinese uitvinding van *het kompas* in Europa bekend werd, durfden Europese schippers er ook de *open zee* mee op. Zonder die uitvinding konden ze *de gekozen richting* heel moeilijk aanhouden.

karveel

ruim van het karveel

open zee

eerste Chinees kompas

kompas

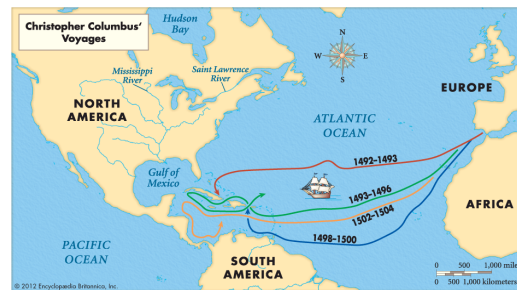
Vul nr.4 in.

4 Vul de tekst in. Gebruik de gegevens op de kaart en in de legende.

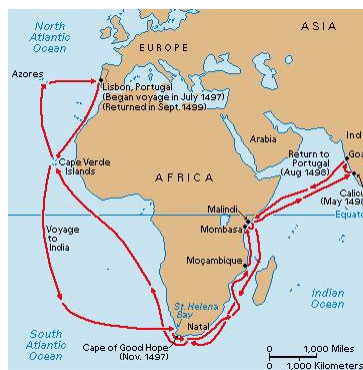
Ontdekkingsreizen

Vorsten stuurden vanaf de 15e eeuw ontdekkingsreizigers de wereldzeeën op om nieuwe landen te ontdekken. Columbus wilde een nieuwe zeeweg naar Indië ontdekken. Omdat hij dacht dat de aarde een bol was, voer hij in de richting van *het westen* om dat land te bereiken. Maar de plek waar hij aan land ging, was niet Indië maar een nieuw werelddeel, namelijk *Amerika*.

Ook *Vasco da Gama* wilde een nieuwe zeeweg naar Indië ontdekken. Hij voer in *zuidelijke* richting om Afrika heen en bereikte zo Indië. De eerste die een zeilreis om de wereld maakte, was *Magellaan*. Zelf overleefde hij die ontdekkingsstocht niet.

Christoffel Columbus → ontdekkingsreizen naar Amerika

Vasco da Gama → ontdekkingsreis naar Indië

Ferdinand Magellaan → eerste zeilreis rond de wereld

De routes van Columbus, Vasco da Gama en Magellaan

Bekijk het filmpje over Columbus

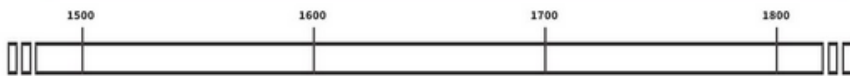
<https://schooltv.nl/video/columbus-op-reis-augustus-1492/#q=Columbus%20op%20reis>

Verbeter met de correctiesleutel hieronder.

CORRECTIE**LES 10** De nieuwe tijden - les 1**In deze les ...**

- ☐ leer ik de periode van de nieuwe tijden op de tijdband aan te wijzen.
- ☐ beschrijf ik enkele belangrijke ontdekkingen uit deze periode.
- ☐ leer ik het dagelijks leven van iemand uit deze tijd te beschrijven.
- ☐ vertel ik over drie belangrijke gebeurtenissen of personen uit deze periode.

1 Bekijk de tijdlijn aandachtig.

- a Welke periode bespreken we in deze les? *de nieuwe tijden* of *de tijd van vorsten en ontdekkingen*
- b Wanneer begint deze periode? *ca. 1500*
- c Wanneer eindigt deze periode? *ca. 1800 (deel 1)*

2 Waar hoort elke tekst bij? Schrijf het nummer op de juiste plaats op de afbeelding.

Miljoenen zwarte inwoners van Afrika werden gevangengenomen. Zij werden naar West-Afrikaanse havens gebracht en van daaruit naar Amerika. (1)

Machtige vorsten regeerden over Europa. Ze streken om steeds meer grondgebied. Daarom stuurden ze ontdekkingsreizigers eropuit om nieuw land te ontdekken. (2)

Ontdekkingsreizigers brengen vanuit de gebieden die ze ontdekt hebben enorme schatten aan goud en zilver mee naar Europa. (3)

Het drukken van boeken veranderde ingrijpend. Gutenberg ontdekte rond 1450 dat je losse metalen letters kon gebruiken om een tekst te zetten. Voor die tijd sneed men een volledige pagina uit een blok hout. Boeken drukken ging nu sneller. (4)

De ridderlegers verdwenen en de vorst had de adel niet meer nodig. Goed bewapende soldaten met vuurwapens vochten voortaan in de Europese legers. (5)

- ③ Lees de tekst en vul de juiste woorden in.
Kies uit: *de gekozen richting* – *het karveel* – *het kompas* – *het ruim* – *open zee*.

In deze tijd van nieuwe uitvindingen ontwierpen scheepsbouwers ook een nieuw soort zeilschip: *het karveel* . Dit schip was stabiel en goed wendbaar. *Het ruim* van dit zeilschip was bovendien groot, zodat er veel vracht mee heen en terug genomen kon worden. Toen bovendien de Chinese uitvinding van *het kompas* in Europa bekend werd, durfden Europese schippers er ook de *open zee* mee op. Zonder die uitvinding konden ze *de gekozen richting* heel moeilijk aanhouden.

een karveel

een kompas

- ④ Vul de tekst in. Gebruik de gegevens op de kaart en in de legende.

Ontdekkingsreizen

Vorsten stuurden vanaf de 15e eeuw ontdekkingsreizigers de wereldzeeën op om nieuwe landen te ontdekken. Columbus wilde een nieuwe zeeweg naar Indië ontdekken. Omdat hij dacht dat de aarde een bol was, voer hij in de richting van *het westen* om dat land te bereiken. Maar de plek waar hij aan land ging, was niet Indië maar een nieuw werelddeel, namelijk *Amerika* .

Ook *Vasco da Gama* wilde een nieuwe zeeweg naar Indië ontdekken. Hij voer in *zuidelijke* richting om Afrika heen en bereikte zo Indië. De eerste die een zeilreis om de wereld maakte, was *Magellaan* . Zelf overleefde hij die ontdekkingstocht niet.

koopvaarder-doorsnede-model-800-pix-breed.webp